

УДК 330

Бабюк А.Ю., Машлій Г.Б.

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

БІРЖІ ІННОВАЦІЙ В УКРАЇНІ

Babyuk A.U., Mashliy H.B.

STOCK EXCHANGE OF INNOVATIONS IN UKRAINE

Сучасний технологічний ринок є складною економічною структурою, яка діє не лише в національних рамках, а й виходить за межі конкретної країни, на глобальний рівень. Об'єктом ринкових відносин виступають не тільки товари в явному вигляді, але і патенти на різні технологічні нововведення, ліцензії тощо. У процесі купівлі-продажу інноваційних продуктів на ринку необхідна структура, яка виступає в якості консультанта і є гарантом юридичної чистоти і взаємної вигоди. Такою структурою є біржа інноваційних продуктів, яка забезпечує рівноправний і взаємовигідний обмін на ринку інновацій.

Передумови до створення вітчизняної біржі інноваційних продуктів з'явилися в 90-х роках минулого століття, оскільки за відсутності ринкових відносин не можна визначити ціну на той чи інший продукт. Коли виникає ринок, формується механізм порівняльної оцінки вартості, в даному випадку, ціни підприємства. Саме він дозволяє виявити, наскільки ефективно працює компанія.

Очевидно, що ні один бізнес, особливо інноваційний, не може швидко розвиватися без фінансових вливань. Щоб залучити інвестиції в організації малої і середньої капіталізації, до яких відносяться інноваційні компанії, використовують різні механізми, одним з яких є залучення біржового механізму.

Біржові майданчики - один з дієвих інструментів стимулювання попиту цінні папери підприємств. Протягом багатьох років для українських інноваційних компаній фактично єдиною можливістю виходу на ринок був продаж частки компанії стратегічному інвесторові, причому західному, адже серед українських інвесторів попиту на високотехнологічні компанії був невисоким.

Найчастіше для компаній з малою та середньою капіталізацією банківські кредити надто дорогі або зовсім недоступні у зв'язку з тим, що бізнес будується на нематеріальних активах, інтелектуальній власності, а, отже, віддати під заставу реальне майно неможливо. Фонди венчурних і прямих інвестицій співпрацюють на умовах придбання контрольного пакета акцій, прагнуть увійти в оперативне управління, а значить, здатні обмежувати розвиток бізнесу. Продаж стратегічному партнеру також означає втрату самостійності, в такій ситуації первинне публічне розміщення виглядає природним і єдиним виходом.

Поступово біржові майданчики модернізувалися, їх діяльність стала здійснюватися не тільки на фондовій біржі, а й на товарній. Сучасні біржі інноваційних проектів є електронні торгові майданчики, з рейтингом проектів, який змінюється в залежності від їх затребуваності на біржі. Інтернет-ресурс дозволяє розробникам і кваліфікованим інвесторам взаємодіяти один з одним, укладати угоди, ґрунтуючись на експертних оцінках опитаних акредитованих консультантів, включаючи галузевих фахівців, юристів, менеджерів і маркетингових. Біржі інновацій відіграють роль «місця зустрічі» попиту та пропозиції на ринку високих технологій.

Біржова торгівля в інноваційній сфері має ряд переваг, до яких відноситься можливість встановлювати на товар реальні ринкові ціни, які формуються на основі попиту і пропозиції в ході біржових торгів, в залежності від специфіки ринкової кон'юнктури. В умовах біржової торгівлі формується конкурентне середовище для

продавців та покупців. Біржа дозволяє спростити процедуру пошуку потенційних постачальників і споживачів, так як вони взаємодіють на одній торговій площадці й мають можливість укласти договори купівлі-продажу за стандартизованими формами. Також біржа має сформовану організаційну, економічну та правову основи діяльності [1].

Крім переваг, даний вид торгових відносин має ряд істотних проблем і недоліків. Найчастіше проекти мають виключно приватний характер, держава не бере в них участь, що знижує ефективність комунікаційної взаємодії між учасниками інноваційного процесу. Багато майданчиків класифікуються лише за галузевою ознакою, що робить роботу з електронним ресурсом незручною, а, отже, знижується його ефективність. У деяких випадках не визначена цільова аудиторія або відсутня зорієнтованість на користувача. Механізм захисту прав інтелектуальної власності прописаний нечітко або відсутній взагалі. До біржових майданчиків помилково відносять ресурси, що не передбачають торгівлю інноваційними проектами або розробками.

Основний шлях вирішення зазначених проблем в рамках функціонування біржі інновацій полягає в можливості створення єдиного державного інформаційного інтерфейсу стосовно до інноваційного сектору економіки, який з'єднає в собі механізми державного і ринкового регулювання системи інноваційного розвитку. Це дозволить зменшити рівень ризику як для інвестора, так і для підприємця, так як виконання умов контрактів, укладених на біржі, буде регулюватися інституційно. Отже, з'явиться можливість сформувати найбільш повну базу інноваційних проектів, яким необхідно інвестування, за рахунок налагодженої комунікації з патентними бюро, науковими і дослідними організаціями. У таких умовах реально забезпечити рівні можливості для доступу до інформації щодо ліцензування, патентування та інших аспектів нормативно-правових процедур захисту інтелектуальної власності.

Таким чином, основним фактором у вирішенні проблем бірж інноваційних продуктів в Україні є зміна спрямованості управління в сторону налагодження зворотного зв'язку між виробниками і споживачами інновацій. Крім цього, постійний моніторинг потреб на ринку, можливостей сфери НДДКР, активне використання методів електронного трейдингу, їх координування і узгодження попиту і пропозиції на ринку інноваційних продуктів дозволять розширити і зміцнити біржову торгівлю в інноваційній сфері і, як наслідок, підвищити ефективність інноваційного розвитку країни [2].

Список використаних джерел:

1. Брильов В.В. Нормативно-правова база регулювання інноваційних процесів малих і середніх підприємств [Текст]/ В.В. Брильов // Економічні науки. - 2016. - № 2. - С. 63-66.
2. Версан В.Г. Інноваційна економіка в умовах обмежених ресурсів [Текст] / В. Г. Версан // Стандарти і якість. - 2016. - № 5. - С. 14-19.
3. Біржа промислової власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://iii.ua/uk/birzha-promislovoyi-vlasnosti>.
4. Біржа інновацій: Звіт ФБ "Перспектива" за 2013 рік. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fbp.com.ua/Doc/Отчет%20ФБП_2013.pdf.